

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ประชากรคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 4 คน และหัวหน้าแผนกวิชา จำนวน 18 คน ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา และผู้บริหาร จำนวน 105 คน และผู้ควบคุมการฝึก จำนวน 105 คน ในสถานประกอบการ รวมประชากรที่ให้ข้อมูลทั้งหมด 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จำนวน 4 ฉบับ (ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ฉบับที่ 2 สำหรับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ฉบับที่ 3 สำหรับหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และฉบับที่ 4 สำหรับหัวหน้าแผนกวิชา และแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานประกอบการ ฉบับที่ 2 สำหรับผู้ควบคุมการฝึก รวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับกลับคืนมา รวมทั้งสิ้น 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนเป็นเพศชาย มีอายุ 50 ปีขึ้นไป อายุราชการ 20 ปีขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ระหว่าง 11-15 ปี

1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี อายุราชการ 20 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี

1.3 หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุกคนเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี อายุราชการ 16 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และ 4 ปีขึ้นไป

1.4 หัวหน้าแผนกวิชาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 40-49 ปี อายุราชการ 16 ปีขึ้นไปทุกคน วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี

1.5 ผู้บริหารสถานประกอบการทุกคนเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี ประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 4 ปีขึ้นไป วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี สถานประกอบการ มีระยะเวลาในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมากกว่า 3 ปี จำนวนพนักงาน 40 คนขึ้นไป จำนวนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีน้อยกว่า 5 คน ส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

1.6 ผู้ควบคุมการฝึกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 31-40 ปี ประสบการณ์การทำงานอยู่ในระหว่าง 11-15 ปี ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และวุฒิทางการศึกษาดำรงตำแหน่งต่ำกว่าปริญญาตรี

2. สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

ขั้นเตรียมการ

การจัดทำโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดทำโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำ ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับ ประเภทของสถานประกอบการ และนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเรื่องของการคัดเลือกสถานประกอบการ ผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและร่วมประชุมกับผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อดำเนินการคัดเลือก

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพบว่า สถานศึกษาจัดหาสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการได้น้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

สถานประกอบการรับนักเรียนเนื่องจากขาดเงินทุนดำเนินการ ไม่สามารถเลือกสถานประกอบการตามหลักเกณฑ์ของกรมอาชีวศึกษาได้ทั้งหมด สถานประกอบการไม่มีงบประมาณสนับสนุน และความร่วมมือในการทำงานของผู้ร่วมงานและทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การวางแผนการปฏิบัติงาน ในส่วนของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และผู้ที่ทำหน้าที่อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประจำแผนกวิชา โดยเป็นผู้ประสานงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนการปฏิบัติงาน สำหรับการกำหนดรูปแบบการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการกำหนด โดยการปรับแผนการเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของสถานประกอบการ ผู้รับผิดชอบคือ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และในส่วนของ การจัดสรรงบประมาณในการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรตามโครงการของงาน สำหรับในส่วนของสถานประกอบการ มีการจัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย ผู้ควบคุมการฝึก โดยที่ผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้ประสานงานกับบุคลากรภายในสถานประกอบการ สำหรับในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณในการวางแผนการปฏิบัติงาน สถานประกอบการจัดสรรค่าเบี้ยเลี้ยงของนักเรียนระหว่างการฝึก

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนการปฏิบัติงาน พบว่า สถานศึกษาจัดหาสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการได้น้อย และจำนวนนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และในส่วนของสถานประกอบการ ไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

การประชาสัมพันธ์การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในส่วนของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีการประชาสัมพันธ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการบรรยายตามสถานศึกษา ร่วมกับฝ่ายแนะแนว ใช้สื่อประเภทแผ่นพับ และบุคคล รวมทั้งมีงบประมาณสนับสนุน ในส่วนของสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรภายในสถานประกอบการ และไม่มีงบประมาณสนับสนุน

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาเข้าไม่ถึงผู้ประกอบการและนักเรียน วิธีการไม่น่าสนใจ การประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน ขาดเจ้าหน้าที่ ขาดยานพาหนะ ขาดงบประมาณสนับสนุน ทำให้เกิดคุณภาพต่อการประชาสัมพันธ์ และมีการประชาสัมพันธ์น้อยไม่ต่อเนื่อง

ขั้นตอนการ

การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในส่วนของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้แต่งตั้ง ซึ่งคณะกรรมการเหล่านี้ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เจ้าหน้าที่อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประจำแผนกวิชา หัวหน้างานหลักสูตร หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้างานวัดผล และตัวแทนจากสถานประกอบการ ซึ่งหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมเป็นผู้จัดร่างคำสั่งเสนอขออนุมัติ และในส่วนของกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการดำเนินการ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาของหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นผู้กำหนดลักษณะของคณะกรรมการจัดการเรียนการสอน คณะกรรมการนิเทศและประเมินผลมาตรฐานฝีมือ ในส่วนของสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกคณะกรรมการโดยพิจารณาคุณสมบัติที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพที่จะรับนักเรียนเข้าฝึก

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า สถานศึกษามีบุคลากรทำงานในด้านนี้มีน้อย อาจารย์มีภาระในการสอนมาก และคณะกรรมการบางคนไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนของสถานประกอบการ ไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

การประชุมชี้แจงขั้นตอนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในส่วนของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า มีการจัดประชุม ซึ่งผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นผู้รับผิดชอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงนโยบายและสร้างความเข้าใจในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยมีหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นกรรมการและเลขานุการ ในส่วนของสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการได้เข้าร่วมประชุมกับหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการประชุมชี้แจงขั้นตอนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ ไม่พบปัญหา

การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในส่วนของสถานศึกษา มีการรับสมัคร ซึ่งมีวิธีดำเนินการโดยสถานศึกษารับสมัครสถานประกอบการคัดเลือก โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของกรมอาชีวศึกษาตามใบสมัคร ดำเนินการพร้อมกับภาคปกติ และหัวหน้าแผนกวิชามีส่วนร่วมในการคัดเลือก ในส่วนของสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้ดำเนินการ โดยสถานศึกษาคัดเลือกไว้ชั้นหนึ่ง และสถานประกอบการคัดเลือกอีกชั้นหนึ่ง

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า สถานศึกษามีนักเรียนมาสมัครน้อยไม่ครบจำนวน และในส่วนของสถานประกอบการ ไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

การแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์และครูฝึก ในส่วนของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งและการกำหนดเกณฑ์ในการแต่งตั้ง ซึ่งผู้มีส่วนร่วมในการแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นผู้ร่วมกำหนดเกณฑ์การแต่งตั้ง ได้แก่ มีการการสอนน้อย และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของแผนกวิชา สำหรับการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย มีการกำหนดซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของสถานศึกษา ตัวแทนของอาจารย์ประจำแผนกวิชา และตัวแทนของสถานประกอบการ โดยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนของอาจารย์นิเทศก์ขณะออกนิเทศ ในส่วนของสถานประกอบการ มีการแต่งตั้งและการกำหนดเกณฑ์ในการแต่งตั้ง ซึ่งได้แก่ ผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้แต่งตั้งครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพที่รับนักเรียนเข้าฝึกและมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการวัดผลและประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักเรียน

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์และครูฝึก พบว่า สถานศึกษามีอาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ไม่สม่ำเสมอ และในส่วนของสถานประกอบการไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

การประชุมสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ และครูฝึก ในส่วนของสถานศึกษามีจัดประชุมซึ่งเป็นการจัดประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระการประชุม ดังนี้ การมอบหมายหน้าที่โดยมีงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่ายในการประชุมดังกล่าว ในส่วนของสถานประกอบการ มีคัดเลือกตัวแทนของครูฝึกเข้าร่วมประชุมสัมมนา

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการประชุมสัมมนาอาจารย์นิเทศก์และครูฝึกพบว่า สถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการน้อย และผู้ร่วมประชุมสัมมนาไม่ให้ความสำคัญ ในส่วนของสถานประกอบการไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

การปฐมนิเทศนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในส่วนของสถานศึกษา มีการปฐมนิเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบลักษณะการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา และการฝึกงานในสถานประกอบการ ระเบียบวินัย และการเขียนบันทึกการฝึกงาน โดยมีงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่าย ในส่วนของสถานประกอบการ สถานศึกษาเป็นผู้ปฐมนิเทศนักเรียนให้กับสถานประกอบการซึ่งมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการฝึกงานในสถานประกอบการ โดยที่สถานประกอบการไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการปฐมนิเทศดังกล่าว

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการปฐมนิเทศนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ ไม่พบปัญหา

การขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน การทำสัญญาการฝึกอาชีพ และการลงทะเบียนเรียนตามแผนการเรียน ในส่วนของสถานศึกษา มีการจัดทำ ซึ่งดำเนินการเหมือนนักเรียนภาค

ปกติ และมีผู้รับผิดชอบ ได้แก่ ตัวแทนจากสถานศึกษา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี นักเรียนและตัวแทนจากสถานประกอบการ ในส่วนของสถานประกอบการ มีการทำสัญญาการฝึกอาชีพ ซึ่งดำเนินการโดยจัดประชุมร่วมกันทุกสถานประกอบการที่สถานศึกษา พร้อมทั้งผู้ประกอบการ และนักเรียนเพื่อเซ็นสัญญา ผู้รับผิดชอบคือ ผู้บริหารสถานประกอบการ ส่วนผู้ควบคุมการฝึกมีส่วนร่วมโดยเป็นผู้จัดครูฝึกให้ตรงกับสาขาวิชาที่รับฝึก

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน การทำสัญญาการฝึกอาชีพ และการลงทะเบียนเรียนตามแผนการเรียน ทั้งสถานศึกษา และสถานประกอบการ ไม่พบปัญหา

ขั้นนิเทศติดตามผล

การนิเทศการเรียนการสอน ในส่วนของสถานศึกษา มีการจัดทำ โดยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และหัวหน้าแผนกวิชามีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ ออกนิเทศพร้อมกับอาจารย์นิเทศก์

สำหรับปัญหาการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า สถานศึกษาไม่มียานพาหนะในการออกนิเทศ และอาจารย์นิเทศก์มีภาระการสอนมาก

การติดตามผล ในส่วนของสถานศึกษา มีการจัดทำ ฝ่ายแนะแนวเป็นผู้ดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ โดยสอบถามจากนักเรียนและสถานประกอบการ และสรุปปัญหาในแต่ละปีจากนักเรียนนักศึกษา สถานศึกษา และสถานประกอบการ ส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดำเนินการโดย จัดสอบมาตรฐานฝีมือช่าง ซึ่งมีหัวหน้าแผนกวิชามีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการสอบ ในส่วนของสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน และติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเป็นผู้รวบรวมผลการปฏิบัติ

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการติดตามผล พบว่า สถานศึกษา ได้รับผลการประเมินจากสถานประกอบการล่าช้า และในส่วนของสถานประกอบการ ไม่พบปัญหาในเรื่องดังกล่าว

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย “การศึกษาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค การอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก” มีข้อค้นพบที่น่าสนใจในการนำมาอภิปรายผลและเสนอแนะดังนี้

ขั้นเตรียมการ

การประชาสัมพันธ์การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับฝ่ายแนะแนวออกบรรยายตามสถานศึกษา ใช้สื่อประเภท แผ่นพับ และบุคคล โดยมีงบประมาณสนับสนุน ในส่วนของสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึก เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรภายในสถานประกอบการ และไม่มีงบประมาณสนับสนุน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสถานศึกษาเพราะสถานศึกษาต้องเป็นหลักในการดำเนินการ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งจัดบุคลากรให้พร้อม เพราะการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่เป็นระบบใหม่ จึงต้องให้มีการประชาสัมพันธ์ขึ้นทั้งภายในและภายนอกในรูปแบบต่างๆ และใช้สื่อที่เหมาะสมตามสภาพความพร้อมของสถานศึกษาและชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้รับรู้และเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และผลที่นักเรียนจะได้รับจากการเรียนการสอน ตามหลักสูตร ต้องมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในงานประชาสัมพันธ์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาข้อมูลถึงการใช้สื่อต่างๆ วิธีการ รวมทั้งความเข้าใจถึงขั้นตอนการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540: 1) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันของมนุษย์ มีความสำคัญในการสร้างไมตรี ขจัดข้อขัดแย้ง และเพื่อแจ้งข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ให้ทราบกันอย่างทั่วถึง อัมพรศรี พลอดเปลี่ยว (2533: 14-15) กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ภายในมีความสำคัญมาก การประชาสัมพันธ์ภายนอกจะดีไปไม่ได้ถ้าหากการประชาสัมพันธ์ภายในไร้ประสิทธิภาพ ฉะนั้น การสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในหน่วยงาน จะเป็นกำลังสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพแก่การประชาสัมพันธ์ภายนอก

สำหรับปัญหาการประชาสัมพันธ์การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า สถานศึกษาประชาสัมพันธ์เข้าไม่ถึงผู้ปกครองและนักเรียน วิธีการไม่น่าสนใจ การประชาสัมพันธ์ไม่ชัดเจน ขาดเจ้าหน้าที่ ขาดยานพาหนะ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่มากพอจะทำให้เกิดคุณภาพต่อการประชาสัมพันธ์ และมีการประชาสัมพันธ์น้อยไม่ต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า สถานศึกษาต้องใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะใช้บุคคล เอกสารสิ่งพิมพ์ วิทยุท้องถิ่น หรือวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งสำคัญ ควรเลือกใช้สื่อที่ทันสมัยสร้างความสนใจของผู้พบเห็น และที่สำคัญคือต้องเลือกใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับชุมชน และกาจัดกิจกรรมจูงใจ เพื่อให้เกิดความสนใจ ฝ่ายบริหารควรจัดหา อำนวยความสะดวก หรือสนับสนุน ในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2540: 41) ที่ว่าเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จำเป็นต้องมีเครื่องมือเป็นอุปกรณ์

ช่วยเหลือ มิฉะนั้นก็จะปฏิบัติงานไม่ได้ผลกว้างขวางเต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ได้แก่สื่อประเภทลมปาก เอกสาร หนังสือพิมพ์ ภาพโฆษณา ภาพถ่าย ภาพยนตร์ การให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุ โทรทัศน์ ปาฐกถา การแสดง และพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้วิธีการ และสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์ก็มีส่วนสำคัญ เพราะการประชาสัมพันธ์ไม่น่าสนใจ และไม่ชัดเจน ทำให้เห็นว่า บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์ขาดคุณภาพ ซึ่งบุคลากรในงานประชาสัมพันธ์ควรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่ ขอบข่ายความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร อวาทะกุล (2534: 240-241) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์ไว้ว่านักประชาสัมพันธ์ควรมีความรู้ความเข้าใจในความสามารถในเรื่องกลไกการประชาสัมพันธ์เป็นอย่างดี สามารถวางแผนให้คำแนะนำในการดำเนินงานนโยบายประชาสัมพันธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงาน มีความคิดริเริ่มตัดสินใจฉับพลันและถูกต้อง มีความรู้ความเข้าใจลักษณะงาน มีความสามารถเข้าใจในการใช้เทคนิคในการประชาสัมพันธ์ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ควรจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษาแต่ละปีในการประชาสัมพันธ์ให้เพียงพอแน่นอนและชัดเจน จะได้มีความคล่องตัวในการทำงาน พร้อมกับเตรียมงบประมาณเพื่อการนี้เร่งด่วนฉุกเฉิน หรือเพื่อการประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจ และจากสิ่งที่กล่าวมาเมื่อประกอบกันขึ้น ก็จะทำให้การประชาสัมพันธ์มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน โดยเฉพาะ ผู้ปกครองและนักเรียนได้เข้าใจ เจตนาารมณ์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง

ขั้นตอนดำเนินการ

การรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการรับสมัคร ซึ่งมีวิธีดำเนินการโดยสถานศึกษารับสมัครสถานประกอบการคัดเลือก โดยพิจารณาจากเกณฑ์ของกรมอาชีวศึกษา ดำเนินการพร้อมกับภาคปกติ และหัวหน้าแผนกวิชามีส่วนร่วมในการคัดเลือก ในส่วนของสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้ดำเนินการ โดยสถานศึกษาคัดเลือกไว้ชั้นหนึ่งและสถานประกอบการคัดเลือกอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการเริ่มรับนักเรียนเข้ามาอยู่ในความดูแลร่วมกันของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ฉะนั้นสถานศึกษาและสถานประกอบการต้องประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดีเพื่อหาแนวทางในการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีความพร้อมในการที่จะเข้าศึกษาต่อในระบบนี้ ดังที่ วราพรพรรณ น้อยสุวรรณ (2539: 87) ได้ทำการวิจัยและพบว่า ปัญหาในความร่วมมือกันทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการต้องการให้กำหนดนโยบายความร่วมมือและต้องการให้แต่งตั้งผู้ประสาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการเริ่มต้นความร่วมมือ หากไม่มีข้อกำหนดเหล่านี้ การทำงานจะไม่เป็นระบบที่ดีได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์ธเนศ บุญญาสัย (2533: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล

และเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา สาขาพาณิชยกรรม ได้เสนอแนะในการพัฒนา รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและเอกชนว่า ควรมีการดำเนินการในรูปคณะกรรมการทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กชกร ชิปิตติ (2529: บทคัดย่อ) ว่าการประสานงานจะช่วยให้การฝึกมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการประสานงานควรมีคณะกรรมการรับผิดชอบ และงานวิจัยของ เสนีย์ พันโยธา (2537: บทคัดย่อ) กล่าวถึง ประเด็นที่ควรปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินการฝึกงาน ก็คือ การวางแผนการฝึกงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ การติดต่อประสานงานกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ดังจะเห็นได้ว่าการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนนั้นจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดีก็ไม่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรค หรือความขัดแย้ง ระหว่างการปฏิบัติงาน หรือถ้าเกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่นอกจากการประสานความร่วมมือแล้ว ควรมีการวางแผนการดำเนินงานไว้กำกับแนวทางการดำเนินงาน การคัดเลือกควรที่จะคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กรมอาชีวศึกษากำหนดตามคุณสมบัติที่ต้องการ อีกประการหนึ่งที่หัวหน้าแผนกวิชาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือก และผู้ควบคุมการฝึกได้เป็นผู้ดำเนินการนับว่าเป็นการดีเพราะทั้งหัวหน้าแผนกวิชาและผู้ควบคุมการฝึกจะต้องเป็นผู้สัมพันธ์กับนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา และฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการตลอดระยะเวลา 3 ปี ซึ่งวรวิทย์ ศรีตระกูล (2540: บทคัดย่อ) จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เมื่อเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ และการมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เพื่อวางแผนการรับนักเรียนเข้าเรียนในระบบทวิภาคี อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ซึ่งถ้าหากไม่มีการประสานร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจังแล้ว นักเรียนอาจจะไม่มีความพร้อมที่จะเข้าเรียนในระบบนี้ หรือลาออกกลางคันในขณะที่เรียน ดังที่ อำนวย นาคหัต (2541: 79) กล่าวถึง ปัญหาเรื่องนักเรียนช่างฝึกหัด ว่าขาดความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบในการฝึกปฏิบัติงานอาชีพ ประพฤติตนไม่เหมาะสมขาดระเบียบวินัย ขาดความอดทนต่อการฝึกงาน ไม่เคารพเชื่อฟังครูฝึกของสถานประกอบการขาดความเชื่อมั่นในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีว่าจะทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการฝึกปฏิบัติงานอาชีพ ขาดความพร้อมด้านวุฒิภาวะทางอาชีพ เนื่องจากนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีรับผู้จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีอายุเพียง 15-16 ปี ยังไม่พร้อมต่อการเรียนที่ต้องฝึกปฏิบัติงานควบคู่ไปด้วย และไม่สามารถปรับตัวได้

จากปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ถ้าสถานศึกษากับสถานประกอบการสามารถประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดีในการรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ร่วมกับวางแผน ดำเนินตามแผนที่วางไว้ คัดเลือกโดยยึดหลักเกณฑ์การคัดเลือก และผู้ปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบรัดกุม รวมทั้งการแก้

ปัญหาาร่วมกันแล้ว เชื่อว่าจะได้นักเรียนที่ดีมีคุณสมบัติตามที่สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องการ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือความเสียหายตามมา

ขั้นนิเทศติดตามผล

การนิเทศการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการนิเทศการเรียนการสอน โดยหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และหัวหน้าแผนกวิชามีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ ออกนิเทศพร้อมกับอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติ ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือหัวหน้าแผนกวิชา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538: 7) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคน พัฒนาคู ให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางานด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การศึกษา ช่วยประสานงานและความร่วมมือให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้นครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่นิเทศการฝึกปฏิบัติของนักเรียนในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ และควรพิจารณาคัดเลือกครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศที่มีความรู้ความสามารถที่แท้จริง ดังที่ กรมอาชีวศึกษา (2538: 8) ได้ระบุหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ว่า เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาในการสอนงานและการประเมินผลแก่ครูฝึก ติดตามความก้าวหน้าในการฝึกอาชีพของนักเรียน พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และรายงานผลการนิเทศ ดังนั้นการจัดการนิเทศควร มีการวางแผนการจัดทำตารางนิเทศ การกำหนดบุคคลที่ออกไปนิเทศอย่างชัดเจน รวมทั้งประสานงานกับสถานประกอบการอย่างใกล้ชิด โดยฝ่ายบริหารต้องให้การสนับสนุน ในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และที่สำคัญควรจัดสรรงบประมาณให้เป็นค่าตอบแทนในการออกนิเทศ พร้อมทั้งกำกับดูแลให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอของอาจารย์นิเทศก์ เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนปัญหาการนิเทศการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีปัญหา ไม่มียานพาหนะในการออกนิเทศ และอาจารย์นิเทศก์มีภาระการสอนมาก ในประเด็นที่สถานศึกษาไม่มียานพาหนะให้อาจารย์นิเทศก์ออกไปนิเทศได้นั้น เนื่องมาจากสถานศึกษาไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อยานพาหนะที่ใช้ประจำสำหรับงานนิเทศ ทำให้การนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักเรียนไม่สามารถเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541: 137-138) ที่ได้กล่าวถึงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ซึ่งจากความคิดเห็นทั้ง 2 กลุ่ม ได้มองเห็นประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกันและที่เห็นว่ามีปัญหามากคือ งบประมาณในการดำเนินงาน งบประมาณในการติดต่อประสานงาน งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ งบประมาณในการจัดประชุมสัมมนา และงบประมาณในการนิเทศการฝึก

อาชีพนักศึกษา ประเด็นปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นภาระอันยิ่งใหญ่ในการบริหารงาน ทั้งนี้เพราะเงินถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงาน หากการบริหารงานขาดงบประมาณในการสนับสนุนที่พอเหมาะและเพียงพอ ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน ซึ่งสอดคล้องกับ นิสิตศรีศัมภวงค์ (2529: บทคัดย่อ) ที่ศึกษารูปแบบการฝึกงานในสถานประกอบการ สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการส่งนักศึกษาออกฝึกงาน ได้แก่ ความไม่พร้อมของสถานศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีน้อยเพราะปฏิบัติงานอื่น ๆ มาก และงบประมาณมีจำกัด

จากประเด็นปัญหาที่ว่า อาจารย์นิเทศก์มีภาระการสอนมากนั้น ผลการวิจัยของ สุรศักดิ์ ธนุทอง (2539: 160) ถึงความคิดเห็นของนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการพบว่า ครูอาจารย์ที่นิเทศการฝึกงานของนักศึกษา ให้การนิเทศน้อย กล่าวคือ ภาคเรียนและสูงสุดไม่เกิน 2 ครั้ง หรือบางสถานประกอบการไม่มีครูอาจารย์ไปนิเทศเลย ประเด็นเดียวกัน มยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541: 130) ได้ให้ความเห็นว่า สถานศึกษาไม่สามารถจัดเวลาและค่าตอบแทนในการนิเทศการฝึกอาชีพ ของคณะกรรมการนิเทศได้อย่างเหมาะสมบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการนิเทศและคณะกรรมการในการนิเทศการฝึกอาชีพของนักศึกษา มีภาระงานมาก ไม่สามารถไปนิเทศการฝึกอาชีพนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง ครู-อาจารย์ และผู้บริหารส่วนใหญ่มีชั่วโมงการสอน 31 คาบ/สัปดาห์ขึ้นไป ซึ่งนอกจากภาระงานสอนที่เป็นหน้าที่ประจำแล้ว ครู-อาจารย์ส่วนใหญ่จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการอื่น ๆ เป็นต้นว่า หัวหน้าคณะหัวหน้าแผนกวิชา ผู้ช่วยหัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานหรือผู้ช่วยหัวหน้างาน หรืองานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ดังนั้น การออกไปนิเทศนักศึกษาฝึกงานอาชีพในสถานประกอบการนั้น ต้องใช้เวลาว่างจากที่กำหนดในตารางสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสุมดี อิ่มแก้ว (2530: 164) ที่พบว่า อาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอน 21-25 ชั่วโมง / สัปดาห์ โดยสอนถึง 3-4 รายวิชาแล้วยังมีหน้าที่อื่นพิเศษนอกเหนือจากการสอนด้วย

จากปัญหาดังกล่าวทำให้การดำเนินงานการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณการจัดหายานพาหนะในการออกนิเทศ ทำให้การนิเทศไม่สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง สถานศึกษาควรดำเนินการจัดหางบประมาณจัดซื้อยานพาหนะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง จัดหางบประมาณสนับสนุนเป็นค่าตอบแทนเมื่อครู-อาจารย์ออกไปนิเทศการฝึกปฏิบัติ รวมทั้งผู้บริหารต้องคำนึงถึงภาระงานของครู-อาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้สอดคล้องกับภาระงานนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพทั้งภาระงานด้านการสอนและงานนิเทศ ให้สมดุลและปฏิบัติได้จริง เพราะการนิเทศการเรียนการสอน จะทำให้เกิดผลสะท้อนกลับ และนำมาซึ่งการปรับปรุงแก้ไข พัฒนา การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการจัดหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

กรมอาชีวศึกษา

1. ควรกำหนดนโยบายในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ชัดเจนและต่อเนื่องให้เกิดความเชื่อมั่นทั้งสถานศึกษา สถานประกอบการ และนักเรียน
2. ควรดำเนินการเสนอและผลักดันรัฐบาล ให้มีมาตรการที่เอื้อประโยชน์ให้กับสถานประกอบการที่รับนักเรียนเข้าฝึกปฏิบัติ หรือช่วยเหลือทางด้านการศึกษา เช่น การลดหย่อนภาษี หรือประโยชน์ด้านอื่น ๆ เป็นต้น
3. ควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับค่าตอบแทนของอาจารย์นิเทศก์ และผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานกับสถานประกอบการ ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
4. ควรจัดหามาตรการร่วมกับสถานประกอบการเกี่ยวกับการประกันอุบัติเหตุให้กับนักเรียนที่เข้าฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ

สถานศึกษา

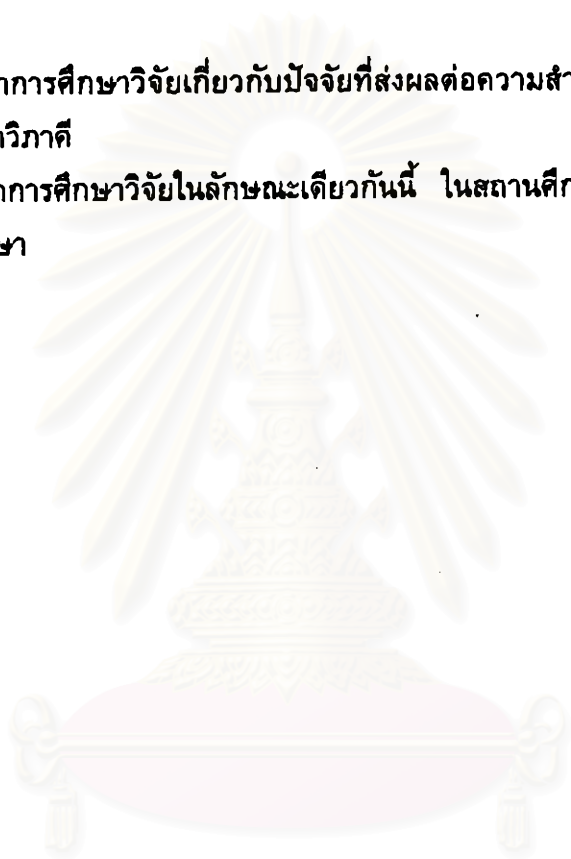
1. ด้านการประชาสัมพันธ์การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษาควรจัดประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงทั้งบุคลากรภายใน และกลุ่มเป้าหมายภายนอก ใช้สื่อที่มีรูปแบบที่น่าสนใจ เนื้อหาชัดเจน
2. ด้านการรับสมัครและการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษากับสถานประกอบการควรมีการคัดเลือกร่วมกัน โดยยึดเกณฑ์การคัดเลือกอย่างจริงจัง คำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ก็จะทำให้ได้นักเรียนที่มีคุณสมบัติตามต้องการ และไม่เกิดปัญหาภายหลัง
3. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน สถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศและอาจารย์นิเทศก์ จัดหายานพาหนะในการออกนิเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวก จัดภาระงานประจำและงานนิเทศให้สมดุลกัน จัดค่าตอบแทนในการออกนิเทศ และแต่งตั้งอาจารย์นิเทศก์ การปฏิบัติงานของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เพิ่มมากขึ้น
4. ด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทุก ๆ ด้าน

สถานประกอบการ

ควรให้ความร่วมมือและเข้าร่วมประชุมกับสถานศึกษาในการจัดอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคีเพื่อศึกษา พัฒนา ปรับปรุง และแก้ไขปัญหอุปสรรคในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานการจัด
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ ในสถานศึกษาสังกัด หน่วยงานอื่น ๆ
ของกรมอาชีวศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย